

(המשך מעמוד 23)

להם עתיד במחלקת. המיזרחה התיכון" — כי אין שגוריים ישראלים בעולם הערבי. המיזרחה התיכון" כלל בעיקר מדינות לא-ערביות — איראן ותורכיה — שעמן היו לפחות יחסים חצי-רשמיים. בכל ענייני העולם הערבי לא עסקו מעולם יותר מחצי תריסר מקינים ופקידות וזוטרם במישרד החוץ. כל מי שמולו הרע היגלה אותו למחלקה זו, מיהר להיחלץ ממנה.

אין פירוש הדבר כי מישרד החוץ לא עסק בעניינים ערביים. להיפך: הוא עסק בהם יום ויום ללא הפסקה של מילחמה.

כל אבני מישרד החוץ נרחבי העולם ובאזים עסקו במילחמה בגדה הערבים, ביניהם תעמולה ותעמולת-נגד. בהדיפת יוזמות ערביות, בפיתוח יוזמות אנטי-ערביות. מישרד החוץ ראה מאז ומעולם

דיין ווייצמן שאהה פרטונגית

את הכטייה הערבית מעז לכוונת הרובה הדיפלומטי.

קיים במישרד החוץ מוסד מיוחד, שפקידיו הוא לייצר תישפוכת בלתי-פוסקת של חומר בכתב. הנוסף שינאה לערבים, והמופץ על-ידי המוסדות הישראליים בי רחבי העולם. מוסד זה מודרך על-ידי הר תיאוריות של הפרופסור יהושפט הרבני, ש הטיף במשך שנים רבות לאמונה כי כל הערבים הם אנטי-שמים ושונאי ישראל ל- לא-תקנה.

מישרד החוץ אסף בשקידה, ופירסם בהרחבה, כל מידה ממקור ערבי שיכלה לחזק דיעה זו, וגנזו והעלים כל מידה אשר סתרה אותה.

ברור כי הפקדת ענייני-השלום בידי מישרד זה תטיל משכנתא כבדה על בניין השלום הרופף. שורת הנמוקים כבדי המישקל נגד החלטת זו היא מרשימה. בין השאר:

● **אין במישרד החוץ אנשי מיוקצוע המכונים דבר וחצי-דבר בעניינים ערביים. שולטים בו הי מומחים "האנגלו-סאכסים" ויורי שיהם.**

● המישרד ערוך כל-יכולו, מבחינה פסי כולוגית, במילחמה בערבים — התפקיד שבו עסק במשך 31 שנים.

● אין למישרד החוץ הכלים לקבלת מידע על עניינים ערביים, ובעיקר להערי כחו. כלים אלה — כושלים ככל שיהיו — נמצאים במישרד ראש-הממשלה, החולש על המוסד לבנין ועל שרות-הביטחון-הכללי, ובמישרד-הביטחון, החולש על אמ"ן. מוסד דוח-החקר של מישרד החוץ היו ונשארו אבן מדולדל.

● **יהיה קשר הדוק וגורלי בין פיתוח היחסים עם מצריים ובין ההתרחשויות בגדה המערבית וברצועת-עזה, וכך הנוגע באוטו-נומיה. שטחים אלה כמפלים לאחי ריזותו של מישרד-הביטחון, המופי קד על המימוש הצבאי.**

נימוקים אלה, ורבים אחרים, מצביעים על פיתרון הגנן לבעייה: מוז פני האתגר החדש, היחידיי במינו בתודות המדינה, יש צורך

כמישרד חדש, שיאפשר היערכות חדשה, אירגונות ונפשיות.

מישרד לענייני

המרחב

ה מיניסטריון החדש ("מישרד לענייני המרחב", "מישרד השלום", "מישרד לאירגון אזורי") צריך לקום יש מאין, כדי שיהיה חופשי מעומס העבר, הן מבחינה פרטונגית, הן מבחינה פסיכולוגית. בעת הקמתו, צריך המישרד החדש להתייחס על ההנחיות הבאות:

● **תחום האחריות:** המישרד צריך להיות מופקד על היחסים עם מצריים וכל מדינה ערבית אחרת שתכונן בעתיד יחסים עם ישראל; על ניהול מגעים בלתי-רשמיים עם כל הגורמים הערביים במרחב; על כל המגעים בעניין האוטונומיה ב תקופת-המעבר, ועל השילטון בגדה המערבית וברצועת-עזה.

● **ההרכב האנושי:** הבר-עובדים של המישרד צריך לכלול מיוזרחים, מומחים לארצות הערביות השונות, וכן מומחים מישפטיים, ביטחוניים, כלכליים, דיפלר מטיים ואחרים. ניתן יהיה לשאול חלק מהם ממישרד-המשלה אחרים. מן הראוי שיהיו בו כלים לייעוץ פסיכולוגי.

● **הפעילות המיידית:** פיקוח על ביצוע חוזה-השלום עם מצריים, תנועת האנשים וכינון היחסים הכלכליים והתרבותיים ההדדיים; מגעים עם הגורמים הר פלסטניים; ניהול הגדה והרצועה עד לי הקמת האוטונומיה; קיום היחסים עם שילטונות המימשלה-העצמי אשר צריך לקום בגדה וברצועה; ניהול המשא-ומתן ל- קביעת מעמד-הקבע של הגדה והרצועה בי תום תקופת-המעבר; חיפוש מגעים עם המדינות הערביות וגורמים בהם; גיבוש תוכניות אלטרנטיביות לדיון בממשלה.

● **השר האחראי:** השאלה הפר-סונלית לגבי זהותו של השר הראשון, ש יעמוד בראש מישרד זה, חשובה פחות מאשר היערכות המוסדית החדשה. חסי דיו של משה דיין בוודאי יציעו אותו. ה איש הסביר ביותר העולה על הדעת הוא עזר וייצמן, הנהנה כיום מיוקרה עצומה במצריים, ושהוכיח כישרון בלתי-צפוי ל- הבנת רחשי-ליבם של הערבים. אפשר להעלות על הדעת כמה וכמה מועמדים אחרים, שיש להם כישורים מתאימים. ושי האתגר הזה יגרה אותם.

מבראשית

ה קמת מישרד כזה אינה חזיון בלתי-נפרץ. בכמה וכמה מדינות בעולם יש מיניסטריונים, המופקדים על היחסים עם מדינות מסוימות. שעמים קיים קשר מייר-חד. **כברייטניה, דמשה, יש שר מיוחד חד ומישרד מיוחד לקיום היחסים עם מדינות חבריה-העמים הבריטי, מפני שהיחסים עימם אמורים להיות שונים מן היחסים עם מדינות אחרות.**

מישרדים כאלה קיימים בכמה מדינות במדינות מסוימות יש שרים ומישרדים מיוחדים לקיום היחסים עם הארצות הר מתפתחות. **בישראל עצמה יש תקדים להקמת מישרד מיוחד לטיפול בעטייה חשובה חדשה: מישרד התשתיות והאנרגיה. האם אין השלום השוב מן הנפץ?**

כל מי שהיתה לו גגיעה כלשהי בהת הוות השלום בין ישראל ומצריים, וכל מי שחושב ברצינות על התהליכים שיביאו לשלום ישראלי-פלסטני, יודע כי הקמתו של מישרד כזה היא חנונית. **השורה הארוכה של האיזתורים, הכישלונות — ההערכות שהופי רבות, ההתבטאויות הבולטות, רבות (אבותינו, בוני הפיראמיר דות"), בוודאי מתווה הוכחה חרי תבת — ויקרה — לכך.**

הקמת מיניסטריון לשלום תפגין לעיני העולם כולו את החלטת ישראל לפתוח דף חדש, ולהתמסר ברצינות למלאכת כינון השלום.

אין להגיה לאינרציה הטבעית של כל ביווקרטיה ממשלתית לסכל הכרעה חסור בה זו. **כסופו יש דבר, לא יהיה מוסס מחקמת מישרד כזה — ומוטב שי הדבר יקום ויתבצע כבר בראשיתו של התהליך.**

במדינה

העם

הקרב על לא-יכולם

מי רצה את ארלוזורוב?

מדוע פורק הפלמ"ח?

מי הקים את המדינה?

תקופת הפסח היא, בעגה העיתונאית, "עונת מלפפונים". אין קורה בה דבר. תאורת-הפירסום של הפוליטיקאים נרגעת לכמה ימים, ואין להם מספקים את הכמות הדרושה של רכילות והשמצות הדרדיות. מעשי השילטון מעטים אף יותר מתמיד. אפילו הפושעים אינם מספקים את מיכי סת-הדיעות המוטלת עליהם, כשהם מסור בים בליל-הסדר עם מישפחותיהם. בעונה כזאת, יש תמיד מקום לוויכוח היסטורי. מי רצה את ארלוזורוב? מדוע פורק הפלמ"ח? מי נתן את ההוראה? גם השבוע לא הכניזה ההיסטוריה, לשלוש הקושיות הקלאסיות נוספה קושיה רביעית: מי הקים את המדינה?

לא הגנרלים מנצחים. בראיון של ערב-פסח הודיע מנחם בגין קבל עם ועדה כי דויד בן-גוריון לא הקים את המדינה, נה, אלא אך הכריז על הקמתה.

לרבים, אין בקביעה זו כדי לעורר התרגשות. הדבר נראה כמובן מאליו. גנרלים אינם מנצחים בקרבות, ופוליי טיקאים אינם מקימים מדינות.

הקרב הוא התנגשות של שני גושי אדם. כפי שכתב ליב טולסטוי ביצירתו הקלאסית מילחמה ושלום. ברגע ששני הי צבאות העוינים תופסים איש בגרון יריבו, מאותו רגע, ההכרעה היא בידי רבבות בני-אדם אלמוניים.

הקמת המדינה היא תהליך מורכב עוד יותר. מדינת-ישראל לא קמה בעצרת האו"ם בנובמבר 1947, ובוודאי לא בטכס אפור ב-14 במאי 1948.

מדינת-ישראל קמה במילחמה, שנראתה אז נואשת, "מעטים מול רבים". רק כעיבור שנים נתגלה כי הכוח הערבי שהופיע על במילחמה זו היה קטן יחסית, וכי ניצחונה של ישראל לא בא לה במיקרה או בנס. אך ההכרעה היתה בידי החיילים בחזית והאוכלוסיה האזרחית בעורף. לפר ליטיקה היתה על כך השפעה מעטה. **טוב מלפפונים.** בגין צדק כאשר שיבח את ההכרעה של בן-גוריון, שהחרי ליט או שלא לדחות את מועד ההכרזה הפורמלית על הקמת המדינה, כפי שיעצו לו משה שרת וכמה מעמיתיו.

היו לדחייה נימוקים פוליטיים כבדיי מישקל. וכותו ההיסטורית של בן-גוריון היא, שהתעלה מעל לחישובים אלה, והבין כי הרגע ההיסטורי מחייב הכרעה היסטורית. בכך נכנס בעצמו להיסטוריה.

אילו היה בן-גוריון חי, לא היה מייחס לעצמו אלא זכות זו. הטענה כי "בן-גוריון יון הקים את המדינה" היא מגוחכת. אולם במיפלגת-העבודה יש משהו הר קרוי "צוות תגובות", והוא היה השבוע מיואש. לא היה לו על מה להגיב. לכן, כאשר קראו חבריו את דברי בגין, נדלק אצלם אור של שימחה. בתרועה רבה יצאו לקרב, לנקום את ניקמת בן-גוריון. בעונת-מלפפונים, גם זה לטובה.

הממשלה

שתי גרות למדד

האם אשם ז'בוטינסקי

בעניית מדד ווקר

המחייב ב-5.6%

בניגוד לשאלה ההיסטורית, "מי הקים את המדינה?" (ראה לעיל) יש ערך מעשי לשאלה האקטואלית: "מי מכוון את הי מדיניות הכלכלית של הממשלה?" שבועו שבו נוסר כי המדד של חודש מאוס עלה ב-5.6%, והמדד של שנת התקציב ביותר מ-50%, היתה זו שאלה חשובה מאד.

באותו ראיון של ערב-פסח, השיב מנחם בגין גם על כך. **מה משעמם מי?** הוא השתדל להפי ריך את הדיעה המקובלת במדינה, כי יש בצמרת השילטון חלוקת-עבודה טבעית: חרות וגרוריה מנהלים את מדיניות החוץ והביטחון, הליברלים מנהלים את המדיניות הכלכלית.

יש לכך הרבה תימוכין. מנחם בגין, עזר וייצמן, משה דיין ואריאל שרון, העוסקים

בענייני מילחמה ושלום, שטחים והתנחי לות, הם להלכה או למעשה אנשי-חרות. (דיין הוא בלתי-תלוי להלכה, אך יושב בי ממשלה על תקן של איש-חרות, ומיש ענתו היחידה היא ראש-הממשלה.) שימחה ארליך, גידעו פת ויצחק מודעי, השולי טים במשק (או הנשלטים על-ידו), הם אנשי המיפלגה הליברלית.

פרדסנים ובני-מושבות. אולם כאשר הוצגה השאלה לבגין, הוא הכחיש בעצם את אי-מעורבותו. הוא תבע לעצמו את הזכות לשותפות מלאה על ניהול הי משק, ואף הזכיר כי הוא יום את הביטול החלקי של הפיקוח על המטבע הזר.

בגין טען כי יש לחרות אידיאולוגיה חברתית-כלכלית מובהקת משלה, בהתאם לתורתו של זאב ז'בוטינסקי, שהיה לי ברל מופלג. לכן דוגלת חרות כל-יברלים, ביוזמה חופשית, ובקידום המשק הפרטי, מבחינה היסטורית, יש אמת בטענה זו. בשנים הארוכות שבהן נאבק — לשואו — על השילטון בתנועה הציונית, אכן גיי בש זאב ז'בוטינסקי השקפת-עולם חבי רתית-כלכלית, שהיתה, לפי ההגדרות הר מקובלות באירופה, ליברלית-ימנית. היו לכך כמה סיבות:

● ז'בוטינסקי עצמו היה חניך האסכור לה ליברלית-הלאומית האירופית של סוף המאה שעברה. מכיון שלא התעניין בכלל-כלה, קיבל את התורה הכלכלית של הליברליזם-הימני של אז בלי בחינה וביקורת.

● מכיוון שהתנועה הרוויזיוניסטית בארץ-ישראל היתה נתונה במאבק חמור, ולעיתים אכזרי, במימסד שלט ביישוב, שהיה סוציאליסטי-פועלי-הסתדרותי, היא חיפשה לה בעלי-ברית קרוב יריבו של מימסד זה. הם נמצאו אצל בני המושבות, הפרדסנים, הסוחרים והתעשיינים הקטנים (שנקראו אז "החוגים האזרחיים"). האידיאולוגיה הליברלית-ימנית של ז'בוטינסקי תאמה את הצרכים של ברית כזאת. **האם זה כדאי?** לטובת ברית זו, אימץ ז'בוטינסקי לעצמו גם דרישה, שלא עלתה דווקא בקנה אחד עם הליברליזם הקלאסי, אך שהתאימה מאד לאינטרסים

זאב ז'בוטינסקי ליברל מהמאה ה-19

של בעלי-בריתו: הנהגת בוררות-חובה. רעיון זה נלקח מן המילון של הימין הקיי-צוני, האנטי-ליברלי והאנטי-דמוקרטי, של אירופה בשנות ה-20 וה-30.

משום כך, מותר היה לבגין לטעון כי המדיניות הרת-האסונות של שימחה אר-ליך תואמת את האידיאולוגיה המסורתית של תנועת-החרות. השאלה היחידה הי תה, אם היה זה נבון מצידו לעמוד על כך.

יחסים מרחביים

סוף ירח הדבש

מה גרם לאזהרה

שהשמיע דוברו של

חומייני נגד אש"ף?

זריחת השמש נוספת-הירח של המהפכה האיראנית היתה גלויה בירח-דבש מלבב: האיית-אללה רוח-אללה חומייני הזמין אליו (המשך בעמוד 30)